

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Michala Mazance a Petra Mikeše v právní věci žalobkyně: **AUTOTRANS PETROL s.r.o., v konkursu**, se sídlem Jaroměřská 47, Velichovky, zastoupená Mgr. Zbyňkem Čermákem, advokátem se sídlem Gočárova třída 504/54, Hradec Králové, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **Kancelář správců v.o.s.**, se sídlem Čechyňská 419/14a, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 12. 2016, čj. 53850/16/5300-22442-711492, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 2. 2020, čj. 31 Af 4/2017-235,

t a k t o :

Kasační stížnosti **se p ř i z n á v á** odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Krajský soud v Hradci Králové (dále „krajský soud“) shora označeným rozsudkem zrušil v záhlaví uvedené rozhodnutí, kterým žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Finančního úřadu pro Královéhradecký kraj, jímž byla žalobkyni doměřena DPH za zdaňovací období červen 2012 až prosinec 2013 v celkové výši 89 282 827 Kč a zároveň předepsáno penále.

[2] Žalovaný (dále „stěžovatel“) se podanou kasační stížností domáhá zrušení tohoto rozsudku. V průběhu řízení o kasační stížnosti vznesl stěžovatel návrh na přiznání odkladného účinku. Uvedl, že krajský soud zjistil úpadek žalobkyně a na její majetek prohlásil konkurs. Věřitele, kteří dosud nepřihlásili pohledávky, současně vyzval, aby ve lhůtě 2 měsíců přihlásili své pohledávky. V důsledku napadeného rozsudku pozbyly dodatečné platební výměry právní moci a doměřená daň se stala nesplatnou. Stěžovatel by měl finanční prostředky vybrané v letech 2015 - 2017 na doměřené DPH ve výši cca 35 milionů Kč vrátit na základě napadeného rozsudku žalobkyni, resp. insolvenčnímu správci do majetkové podstaty. V dané fázi insolvenčního řízení, kdy již není možné předpodstatové pohledávky uplatnit, by vrácení finančních prostředků znamenalo, že by je správce daně ani v případě konečného úspěchu ve věci nemohl přihlásit do insolvenčního řízení, neboť dvouměsíční lhůta již uplynula. Vrácený přeplatek do majetkové podstaty by byl použitý na úhradu zjištěných pohledávek všech 20 přihlášených věřitelů. Vyplacení finančních prostředků do majetkové podstaty by proto bylo nevratným krokem, v němž lze spatřovat vážnou újmu ve smyslu § 73 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Takový stav by znamenal nepoměrně větší újmu, než jaká může vzniknout žalobkyni či jiným osobám. Přiznání odkladného účinku by bylo v souladu s důležitým veřejným zájmem na výběru daní. Stěžovatel si je vědom, že přiznání odkladného účinku kasační stížnosti žalovaného je omezeno na výjimečné případy. Takovým výjimečným případem ale může

být podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2007, čj. 2 Ans 3/2006-46, také vrácení přeplatku na dani.

[3] Žalobkyně ve vyjádření navrhla, aby Nejvyšší správní soud odkladný účinek kasační stížnosti nepřiznal. Stěžovatel podle ní o přiznání odkladného usiluje kvůli tomu, aby dosáhl přerušování řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 1 o žalobě domáhající se odškodnění podle zákona č. 82/1998 Sb. Uvedla, že stěžovatel má v insolvenčním řízení veškerá práva a povinnosti vyplývající z jeho postavení věřitele. Stěžovatel v návrhu opomněl uvést, že v rámci konkurzního řízení insolvenční správce popřel jeho pohledávky. V současné době probíhají u krajského soudu řízení o incidenčních žalobách stěžovatele i insolvenčního správce. Řízení přerušeno a lze očekávat, že tomu tak bude do doby rozhodnutí o kasační stížnosti v této věci. Žalobkyně nesouhlasí, že by byl stěžovatel v případě nepřiznání odkladného účinku zkrácen na svých právech. O jeho pohledávce insolvenční soud doposud nerozhodl. Stěžovatel dostatečně nepopsal ani nedosvědčil, jaký charakter by měla jemu hrozící újma. Žalobkyně nesouhlasí ani s tím, že nehrozí újma třetím osobám či veřejnému zájmu. Podle § 5 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), musí být insolvenční řízení vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn.

[4] Osoba zúčastněná na řízení s návrhem rovněž nesouhlasí. Přiznání odkladného účinku by podle ní mělo (s ohledem na mnohost přihlášených věřitelů a na celkový objem dluhů) negativní dopad na insolvenční řízení a znamenalo by zdržení výplaty peněžních prostředků.

[5] Nejvyšší správní soud předně připomíná, že podle § 107 odst. s. ř. s. nemá kasační stížnost odkladný účinek, soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat za přiměřeného užití § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. Odkladný účinek lze ve smyslu tohoto ustanovení tedy kasační stížnosti přiznat tehdy, jestliže by výkon nebo jiné právní následky napadeného rozhodnutí krajského soudu znamenaly pro stěžovatele nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

[6] Kromě formální podmínky, již je vznesení příslušného návrhu, je tedy pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nutné splnění tří podmínek: (1) výkon nebo jiné právní následky musejí pro stěžovatele znamenat újmu, (2) újma musí být pro stěžovatele nepoměrně větší, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a (3) přiznání odkladného účinku nesmí být v rozporu s důležitým veřejným zájmem (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 1. 7. 2015, čj. 10 Ads 99/2014-58, č. 3270/2015 Sb. NSS). Povinnost tvrdit a prokázat hrozbu újmy přitom tíží stěžovatele (viz usnesení ze dne 29. 2. 2012, čj. 1 As 27/2012-32). Hrozící újma musí být závažná a reálná, nikoli pouze hypotetická a bagatelní (srov. usnesení ze dne 3. 10. 2017, čj. 9 Afs 275/2017-20). Nejvyšší správní soud již v minulosti taktéž konstatoval, že „s ohledem na postavení správního orgánu v systému veřejné správy bude přiznání odkladného účinku kasační stížnosti k jeho žádosti vyhrazeno zpravidla ojedinělým případům“ (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2007, čj. 2 Ans 3/2006-49, č. 1255/2007 Sb. NSS).

[7] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené nejprve zkoumal, zda by stěžovateli nepřiznáním odkladného účinku mohla vzniknout újma. Vzhledem k tomu, že žalovaný nemá žádná veřejná subjektivní práva, která by mohla být ohrožena, bude tvrzenou újmu zpravidla představovat ohrožení důležitého veřejného zájmu. Újmou správního orgánu přitom nebude ohrožení jakéhokoliv veřejného zájmu, resp. veřejného zájmu v širším slova smyslu, např. zájmu na obecném výběru daní (srov. výše již citované usnesení rozšířeného senátu sp. zn. 10 Ads 99/2014). Podstatné však v nyní posuzované věci je, že k zájmu na výběru daní přistupuje další faktor v podobě hrozící nevrátne ztráty postavení stěžovatele (správce daně)

pokračování

jakožto přihlášeného věřitele v rámci daného insolvenčního řízení. Důsledkem toho by pak mohla být nemožnost již vybranou daň v budoucnu získat zpět. Takto vymezenou (tvrzenou) újmou stěžovatele ve svých vyjádřeních nevyvrátily žalobkyně ani osoba zúčastněná. Podmínku spočívající v existenci újmy hrozící stěžovateli tedy lze v dané věci považovat za naplněnou.

[8] V návaznosti na výše uvedené je třeba upozornit na to, že Nejvyšší správní soud již v minulosti vyhověl návrhu na přiznání odkladného účinku bez dalšího právě pouze na základě hrozící ztráty procesního postavení žalovaného správního orgánu v řízeních o poddlužnických žalobách, v rámci nařízených exekucí na majetek dlužníka, případně v insolvenčních či likvidačních řízeních (viz např. usnesení ze dne 15. 12. 2011, čj. 9 Afs 72/2011-180). Byť daná praxe primárně vycházela ze znění § 73 odst. 2 s. ř. s. účinného do 31. 12. 2011 (novela provedená zákonem č. 303/2011 Sb. zavedla do algoritmu posuzování návrhu na přiznání odkladného účinku větší důraz na poměrování újmy hrozící stěžovateli s újmou třetích osob), shodný náhled na danou problematiku přejal zdejší soud i po účinnosti zmíněné novely (viz např. usnesení ze dne 27. 2. 2014, čj. 9 Afs 76/2014-28).

[9] V nyní projednávané věci nicméně Nejvyšší správní soud považuje v souladu účinným zněním § 73 odst. 2 s. ř. s. za nezbytné výslovně se zabývat i druhou podmínkou nutnou k přiznání odkladného účinku kasační stížnosti spočívající v poměrování újmy hrozící stěžovateli s újmou hrozící žalobkyni či třetím osobám, a to i vzhledem k nesouhlasným vyjádřením žalobkyně i osoby zúčastněné na řízení. Na jedné straně zde stojí hrozba ztráty postavení přihlášeného věřitele a související újmy spočívající ve vrácení do majetkové podstaty částky cca 34 milionů Kč, kterou stěžovatel dle jím předložené výpisu již vymohl, a kterou by v případě úspěchu kasační stížnosti již nemohl přihlásit. Na druhé misce pomyslných vah se nachází zejm. zájem 20 přihlášených věřitelů (resp. osoby zúčastněné na řízení i žalobkyně) na tom, aby z dané částky mohly být uspokojeny přihlášené pohledávky.

[10] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v posuzovaném případě stěžovateli hrozí nepoměrně větší újma než třetím osobám. Pokud by totiž nyní návrhu nevyhověl a odkladný účinek kasační stížnosti nepřiznal, stěžovatel by již v budoucnu ani v případě úspěchu svou pohledávku nemohl do daného insolvenčního řízení přihlásit. Újma hrozící stěžovateli je tedy bezprostředním následkem nepřiznání odkladného účinku. Na druhé straně újma hrozící třetím osobám nutně v případě přiznání odkladného účinku nastat nemusí a je spojena spíše až s výsledkem věcného posouzení kasační stížnosti. Pokud Nejvyšší správní soud přizná kasační stížnosti odkladný účinek, bude to v případě následného vydání zamítavého rozsudku znamenat pouze to, že žalovaný vyplatí již vymožené finanční prostředky do majetkové podstaty s určitou časovou prodlevou. Ani z vyjádření osoby zúčastněné na řízení, která jako insolvenční správce reprezentuje zájem uspokojení věřitelů, neplyne, jakou by časové odložení vrácení finančních prostředků znamenalo pro věřitele konkrétní a významnou újmu. Vymožené finanční prostředky nebudou do majetkové podstaty vráceny a věřitelé se z nich nebudou moci uspokojit pouze za předpokladu, že Nejvyšší správní soud kasační stížnosti vyhová. Tedy za předpokladu, že je napadený rozsudek krajského soudu nezákonný. Za situace, kdy je újma hrozící třetím osobám buď nekonkrétní (časová prodleva výplaty finančních prostředků do majetkové podstaty) či toliko hypotetická (založená až na věcném posouzení kasační stížnosti), zatímco újma hrozící stěžovateli nezvratná a v přímé souvislosti s nepřiznáním odkladného účinku, je podle Nejvyššího správního soudu nutno dospět k závěru o naplnění i druhé podmínky nebytné pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti (existence nepoměrně větší újmy hrozící stěžovateli). Na tomto závěru nemohou nic změnit ani stěžovatelkou obecně zmiňovaná řízení o incidenčních žalobách v rámci insolvenčního řízení či jiné běžící soudní řízení týkající se náhrady škody.

[11] Nejvyšší správní soud současně ani neshledal, že by přiznání odkladného účinku bylo v rozporu s důležitým veřejným zájmem. Žalobkyně tvrdí, že tento rozpor plyne ze zásady

vyjádřené v § 5 písm. a) insolvenčního zákona. Zásada zakotvená v daném ustanovení však vyjadřuje zájem na ochraně práv, uspokojení a zákazu zvýhodňování věřitelů, tedy třetích osob, nikoliv ochranu důležitého veřejného zájmu. Újmou hrozící uvedeným osobám se však Nejvyšší správní soud zabýval již výše.

[12] Ze shora uvedených důvodů proto Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek.

[13] Nad rámec výše uvedeného je nutno závěrem zdůraznit, že usnesení o přiznání odkladného účinku může soud i bez návrhu usnesením zrušit, ukáže-li se v průběhu řízení, že pro přiznání odkladného účinku nebyly důvody, nebo že tyto důvody v mezidobí odpadly (§ 73 odst. 5 s. ř. s.). Rozhodnutí o přiznání odkladného účinku nikterak nepředjímá výsledek řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 29. června 2020

Milan Podhrázký
předseda senátu